

K jednomu typu hybridních složenin ve druhém svazku neologického slovníku

Kompozita představují v posledních desetiletích relativně velmi produktivní složku nových pojmenování. Příčinou jejich vzniku tak jako i jiných pojmenování je na jedné straně potřeba pojmenovávat nové skutečnosti (jevy) v oblasti odborného vyjadřování (příp. i profesní mluvy a slangu) a na druhé straně potřeba vytvářet nová aktualizovaná pojmenování v textech publicistického stylu. Obecným předpokladem pro vznik kompozit je jednak vliv cizích jazyků, jednak tendence k ekonomii vyjadřování. Kompozita představují pro češtinu výhodnější pojmenování než slovní spojení, neboť lze od nich snáze tvořit deriváty a v rámci větné struktury jsou tedy flexibilnější než právě slovní spojení.

Dosavadní studium skládání slov v češtině (zvláště *Mluvnice češtiny* 1986; Bozděchová 1995; Mitter 2003) výše uvedenou skutečnost potvrzuje a naznačuje směr dalšího bádání. Zřetelný nárůst počtu kompozit v současné češtině představuje „důležitý posun v hierarchii jazykových typů, které se podílejí na typologickém utváření češtiny“ (Komárek 1997, s. 141–144). Z celkového počtu registrovaných neologizmů v publikaci *Nová slova v češtině* (1998) je 27,29% složených slov. Většina z nich je buď cizího původu jako celek, nebo sestává z jednoho komponentu cizího a jednoho domácího. Podstatně méně složených neologizmů je utvořeno pomocí dvou domácích komponentů (Lotko 2000, s. 137–141).

Velký nárůst hybridních složenin v současné češtině je výsledkem působení cizích jazyků. Tak to chápe především I. Bozděchová, která uvádí, že „užitečná by v tomto směru byla i konfrontace s přejatými

kompozity, např. anglickými, neboť vlivy cizích jazyků na češtinu se zejména v poslední době značně zvýšily v celé slovní zásobě, a tedy i v oblasti tvoření slov“ (Bozděchová 1995, s. 191). V této studii se budeme dále zabývat kompozity, která zaznamenává neologický slovník *Nová slova v češtině 2* (2004).

Tento slovník (dále jen NSČ 2) navazuje na slovník *Nová slova v češtině* (1998, dále jen NSČ 1) a zaznamenává neologizmy z let 1996–2002. V tomto období jsou změny v naší slovní zásobě ještě výraznější než v předchozím období (tj. 1985–1995), z něhož vychází lexikální materiál NSČ 1. NSČ 2 není stejně jako jeho předchůdce slovníkem normativním, odráží však tendence v současném jazyce (zvláště v lexiku, tvarosloví, výslovnosti a pravopisu) a může také přispět ke stabilizaci jazykové normy.

Jednou z výrazných tendencí v současném jazyce je tvoření složených slov (zvláště hybridních) s využíváním některých produktivních slovotvorných prostředků, jako např. *mini-*, *video-*, *bio-*, *dia-*. Na tuto skutečnost jsme upozornili již při analýze složených hybridních substantiv v NSČ (srov. Mitter 2001). Cílem této studie je popsat a analyzovat nově vzniklá složená hybridní substantiva s druhým komponentem cizího původu, a to na materiálu NSČ 2. Zaznamenáváme přitom nově vzniklé složeniny¹, nikoli již déle existující složeniny, u nichž se vyvinul jen nový význam. V následujících odstavcích se budeme zabývat hybridními složeninami s druhým komponentem cizího původu.² Odděleně pojednáme o substantivech, adjektivech, resp. o slo-

¹ Uvádíme pouze výrazy vzniklé skládáním, nikoli např. odvozováním od jiných slov složených. V případě výrazu, který mohl vzniknout jak skládáním, tak odvozováním, respektujeme pochopitelně první možnost (přestože není jediná) a takové výrazy zaznamenáváme. Do excerpce jsme nezahrnuli složeniny s komponenty propriálního charakteru (např. *čecho-*, *praho-*, *brno-*, *ostravo-*, *Mečiari-*, *-chorvatský*, *-srbský*), neboť bychom museli zkoumat i jejich původ, což není předmětem naší studie. Excerpovali jsme jen složeniny s komponentem *-euro*, který se již do jisté míry apelativizoval.

² Za hybridní zde považujeme takové složeniny, které mají druhý komponent cizího původu a současně první komponent domácí (resp. zdomácnělý). Protože

ženinách jiných slovních druhů. Slohové charakteristiky jednotlivých výrazů uvádíme v souladu s NSČ 2.

Hybridní složeniny s druhým komponentem cizího původu mají v systému češtiny jiné postavení než hybridní složeniny opačného sledu komponentů. Jejich druhé komponenty – ač jsou cizího původu – nevykazují často v takové míře rysy cizosti. Bývají adaptovány výslovnostně, pravopisně (*-manažer*), slovotvorně (substantiva např. sufixy *-ista*, *-ář/-ár*, adjektiva nejčastěji sufixy *-ní*, *-ický*, *-ový*). Se slovotvornou adaptací adjektiv souvisí adaptace morfologická. Pokud adjektivum přebírá domácí příponu, lze jej automaticky přiřadit k deklinačnímu paradigmatu. U substantiv není morfologická adaptace spojena s adaptací slovotvornou. Substantivum je sice adaptováno morfologicky, pokud je adaptováno slovotvorně, ale může být adaptováno morfologicky, aniž by bylo adaptováno slovotvorně. Jak vyplývá z materiálu slovníku, nesklonná adjektiva a substantiva (cizího původu) se vyskytují spíše jen jako samostatná pojmenování než ve funkci druhých komponentů složenin.

Mezi složenými hybridními substantivy s prvním komponentem domácím mají největší zastoupení juxtapozita s prvním členem *také-/taky-* (13). Jedná se o expresivní pojmenování (povětšinou také s hantlivým příznakem). V některých složeninách se uplatňuje pouze jedna podoba komponentu, srov. buď *také-* (*takébankrotář*, *takérealita*), nebo *taky-* (*takyagentura*, *takyfanda*, *takyfarmář*, *takyhomosexuál*, *takyreforma*, *takysport*), v jiných se objevují dvě podoby tohoto komponentu (*takéekolog/takyekolog*, *takéfond/takyfond*, *takékolega/takykolega*, *takémanažer/takymanažer*, *taképolitik/takypolitik*).

Velkou frekvenci mají také komponenty *polo-* (8), *vele-* (7), *spolu-* (7) a *velko-* (8), složeniny s těmito komponenty nacházejí své uplatnění především v politické publicistice, např. *polokapitalismus_{expr}*, *polo-*

určování stupně zdomácnění jednotlivých komponentů by mohlo svádět k velmi subjektivnímu hodnocení, posuzujeme jejich status z hlediska distinkce domácí komponent – cizí komponent podle *Akademického slovníku cizích slov* (1995, dále jen ASCS). Za cizí považujeme v souladu s ASCS ty komponenty, které tento slovník zaznamenává, a tudíž je hodnotí jako cizí.

komunista, polokomunismus, polosocialismus, polobolševik_{expr. hanl.}, polodemokracie, polodiktátor, polodiktatura. Komponenty *velko-* a *vele-* spoluutvářejí expresiva, srov. *velkohit, velkokrám, velkomuzikál, velkopašerák, velkoprivatizátor/velkoprivatizér, veleautogramiáda, velehit, vekekauza, velemuzikál, velepark_{publ.}, veleportrét, veletu- nel_{přil., publ.}*. I nadále je hojně tvoření substantivních spřežek se *spolu-* a *skoro-* (6), *jakoby-* (4), *rádoby* (4), *sebe-* (3), srov. *spoluaranžér, spoluaranžmá, spoludiskutér, spoludiskutující, spolueditor, spolulidr/spoluleader, spolusponzor; skorodokument, skoroevropan_{publ.}, skorolau- reát, skoroministr_{publ.}, skoromuzikál, skororecenze.* Juxtapozita s *jako-* by- a *rádoby-* mívají často expresivní charakter (někdy s hanlivým příznakem) a uplatňují se především jako příležitostné výrazy v publicistice, jako např. výrazy *jakobyamatérismus, jakobykancléř, jakoby-literatura, jakobyreferendum; rádobyaféra, rádobyekolog, rádobyheterosexuál, rádobypolemika.* Vedle substantivních spřežek (*sebe-reprezentace, seberegulace, sebereklama*) se uplatňují i spřežky slovesné (viz dále). Naproti tomu hybridní adjektivní spřežky se *skoro-* a *spolu-* slovník nedokládá.

Další pronominální komponent (kromě *sebe-*) *samo-* (3) spoluutváří vlastní kompozita, u nichž lze uvažovat o terminologickém charakteru, srov. *samokorekce_{poč.}, samonivelace_{tech., stav.}*. Třemi hybridními substantivními kompozity jsou v NSČ 2 zastoupeny ještě členy *celo-* (*celodres, celotrikot, celoevropanství_{polit. publ.}*), *lži-* (*lžidoktor_{expr. publ.}, lžiinženýr_{žert., publ.}, lžipolitik_{expr., hanl., přil. publ.}*), *vzdoro-* (*vzdorokultura, vzdoromiss, vzdoroprezident*), čtyřmi člen *pidi-* (expresivní výrazy *pidiagentura, pidighetto, pidiklávesnička_{poč., publ.}, pidikauza*).

Tradičně produktivní jsou komponenty numerální povahy *čtyř-* (5), *troj-* (5), *dvoj-/dvou-* (4), *jedno-* (3). Zajímavé je, že se někdy spojují s totožným (nebo téměř totožným druhým slovtvorným základem *-cédé, -cédéčko, -koalice*), srov. *čtyřcédéčko, trojcédéčko, dvoj-cédé; čtyřkoalice, trojkoalice, čtyřkompakt, trojkompakt.* V substantivních složeninách se uplatňuje více podoba *dvoj-* než *dvou-* (*dvojmetří, dvojsingl, dvojcédé, dvojpremiérství/dvoupremiérství*). Dvě substantivní hybridní kompozita zaznamenává slovník s komponenty

kruho-, *mlado-*, *ново-*, *počítačo-*, *staro-*. Jedná se povětšinou o expresivní výrazy, srov. *kruholog*, *kruhoturistika*_{přil. publ.}, *novokapitalista*_{hanl. publ.}, *novokomunista*_{polit., publ.}, *počítačologie*_{poč. publ.}, *počítačomanie*, *starosocialista*_{expr., hanl., publ.}, *starosocialismus*_{expr., hanl., publ.}.

Množství prvních členů spoluutvářejících jedno hybridní substantivní kompozitum je velmi různorodé. V mnohých případech jde o členy pouze příležitostného charakteru, které se spojují s produktivními slovotvornými základy cizími jako např. *-logie* (*upírologie*, *pojmologie*, *výčtologie*_{expr.}, *zatloukologie*_{expr., přil.}), *-fobie* (*zvonofobie*), *-mánie* (*kloboukománie*_{expr.}, *šipkománie*_{expr., přil. publ.}), *-koalice* (*pětikoalice*, *sedmikoalice*), *-techna* (*zastupotechna*_{expr.}). Na pomezí mezi kompozity a deriváty se nacházejí výrazy s *-kracie* (*křupokracie*), *-tėja* (*zpěvníkotėja*). Substantiv s jinak produktivním domácím komponentem je v NSČ 2 jen několik, srov. *pulsezóna*, *tajnokomunista*_{přil. publ.}, *znovuprivatizování*. Rozvoj elektronické komunikace způsobuje vznik i takových výrazů, jako např. *tečka-com* (koordinační složenina psaná se spojovníkem s druhým komponentem zkráceným), firma působící prostřednictvím internetu.

Pořadí nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích zastoupených ve složených hybridních substantivech v NSČ 2 a NSČ 1 přináší tabulky č. 1 a č. 2.

Tabulka 1. Pořadí nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích podle počtu složených hybridních substantiv zastoupených v NSČ 2

Pořadí	komponent	Počet hybridních substantiv v NSČ 2
1.	<i>také-/taky-</i>	13
2.-3.	<i>velko-, polo-</i>	8
4.-5.	<i>spolu-, vele-</i>	7
6.	<i>skoro-</i>	6
7.-8.	<i>čtyř-, troj-</i>	5
9.-12.	<i>jakoby-, rádoby-, pidi-, dvoj-/dvou-</i>	4
13.-18.	<i>celo-, jedno-, lži-, samo-, sebe-, vzdoro-</i>	3

Tabulka 2. Přehled nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích podle počtu složených hybridních substantiv zastoupených v NSČ 1

Pořadí	Komponent	Počet hybridních substantiv
1.-2.	<i>spolu-, sebe-</i>	7
3.	<i>polo-</i>	6
4.	<i>pidi-</i>	5
5.	<i>dvoj-/dvou-</i>	4
6.	<i>velko-</i>	3

NSČ 2 zaznamenává přibližně 120 složených hybridních substantiv s prvním komponentem domácím. Srovnáme-li počet substantivních kompozit tohoto typu v NSČ 2 a NSČ 1 (okolo 40 kompozit) a uvážíme-li poměr mezi počtem zpracovaných hesel v NSČ 2 a NSČ 1 (zhruba 7000:4500, tj. více než 1,5), zjistíme, že nárůst substantivních kompozit uvedeného typu je s ohledem na rozdílný počet zpracovaných hesel v obou slovnících přibližně dvojnásobný. Naproti tomu je počet složených hybridních substantiv s prvním komponentem cizího původu v NSČ 2 (s ohledem na výše uvedený rozdílný počet hesel v obou slovnících) přibližně stejný jako v NSČ 1 (srov. okolo 300 takovýchto substantiv v NSČ 2 a přibližně 200 v NSČ 1).

Složených hybridních adjektiv s prvním komponentem domácím není výrazně méně než substantiv, což je znatelný rozdíl oproti složeninám s prvním komponentem cizím. Z prvních komponentů domácích se při tvoření adjektiv uplatňují především numerální, a to jak ty, které spoluutvářejí i substantiva (viz výše), jako např. *jedno-* (10), *mnoho-/mnoha-* (8), *dvoj-/dvou-* (7), tak i spřežkotvorné *více-* (7). Uplatnění složenin – pokud jde o komunikační oblasti – s *jedno-* je velmi široké, srov. *jednocédéčkový*³, *jednohitový*_{hud., hud. publ.}, *jednoklávesový*_{prof.}, *jednopartajní*_{polit., polit. publ.}, apod. Člen *dvoj-/dvou-* se v adjektivních složeninách uplatňuje nejčastěji ve variantní podobě, srov.

³ Druhý komponent této složeniny *-cédéčkový* ASCS z důvodu jeho novosti neuvádí. Považujeme jej za cizí, neboť je motivován zkratkou CD (z angl. *Compact Disc*). Zkratková odvozenina *cédéčkový* však svědčí o jejím postupujícím zdomácnění v češtině.

dvojdiskový/dvoudiskový, dvoukompaktní/dvojkompaktní (stejně tak i synonymní *dvojkompaktový/ dvoukompaktový*), *dvojnulový/dvounulový, dvojplatinový/dvouplatinový*. Naproti tomu se podle NSČ 2 spíše uplatňují nevariantní podoby, a to *mnoha-*, resp. *mnoho-*, než variantní *mnoha-/mnoho-*. Tuto skutečnost potvrzují výrazy *mnohadiskový, mnohaproduktový, mnohanacionální, mnohoetnický, mnohokulturní/ mnohokulturní*. Frekventovaně se na skládání adjektiv podílí také adverbialní komponent *vnitro-* (slovník neuvádí s tímto komponentem stejně jako s *mnoha-/mnoho-* a *více-* hybridní substantiva), srov. *vnitrobankovní, vnitroetnický, vnitrofiremní, vnitrogenerační, vnitroholdingový, vnitroministerský, vnitroorganizační, vnitrounijní, vnitro-univerzitní*.

Se substantivními základy (viz výše) a s adjektivními základy se tradičně spojují členy *celo-* (5) a *polo-* (5), např. *celointernetov(sk)ý, celokoncernový, celokontinentální, celoparlamentní, celosatěnový_{rekl.}, poloambulantní, poloautobiografický_{kult. publ.}, polobulvární, poloinstitucionální_{adm.}, polopirátský*. Třemi adjektivy je v NSČ zastoupen komponent *novo-* (*novocirkusový, novorežimní, novosezónní*). Dvě hybridní adjektiva dokládá slovník s numerálními komponenty *čtyř-* a *troj-* (*čtyřdiskový, čtyřplatinový, trojplatinový, trojpilířový*).

Mezi členy s jedním zastoupeným hybridním adjektivem jsou jednak ty, které spoluutvářejí vlastní kompozita, jednak spřežkotvorné. Do první skupiny patří především postupně determinanční adjektiva *vele-* (*velelukrativní_{expr.}*), *velko-* (*velkokoaliční_{polit. publ.}*), *kyslíko-* (*kyslíkoozónový*), *mlado-* (*mladokapitalistický_{publ.}*), *štěpko-* (*štěpkoce-mentový_{stav.}*), *hmyzo-* (*hmyzofobní_{přil.}*). Na sdružených pojmenováních se zakládají výrazy *pevnolinkový* (*pevná linka*), *veřejnosektorový* (*veřejný sektor*), *zlatogólový* (*zlatý gól*), *zlatokapličkový* (*zlatá kaplička*). Přímou determinančními adjektivy jsou spřežky *kolemkulturní, nízko-inflační, občanskodemokratický, nesmluvněopoziční_{polit., polit. publ.}* (opak ke *smluvněopoziční*), *širokokoaliční*.

Přehled nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích ve složených hybridních adjektivech podávají tabulky č. 3 a č. 4.

Tabulka 3. Pořadí nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích podle počtu složených hybridních adjektiv zastoupených v NSČ 2

Pořadí	Komponent	Počet hybridních adjektiv v NSČ 2
1.	<i>jedno-</i>	10
2.	<i>vnitro-</i>	9
3.	<i>mnoha-/mnoho-</i>	8
4.-5.	<i>více-, dvoj-/dvou-</i>	7
6.-7.	<i>celo-, polo-</i>	5

Tabulka 4. Pořadí nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích podle počtu složených hybridních adjektiv zastoupených v NSČ 1

Pořadí	Komponent	Počet hybridních adjektiv
1.-3.	<i>nízko-, dvoj-/dvou-, celo-</i>	3
4.-8.	<i>vnitro-, více-, staro-, polo-, černě-/černo-</i>	2

NSČ 2 zaznamenává přibližně 75 složených hybridních adjektiv s prvním komponentem domácím. Srovnáme-li počet adjektivních kompozit tohoto typu v NSČ 2 a NSČ 1 (okolo 20 kompozit) a uvážíme-li poměr mezi počtem zpracovaných hesel v NSČ 2 a NSČ 1 (viz předchozí text), zjistíme, že nárůst adjektivních kompozit uvedeného typu je s ohledem na rozdílný počet zpracovaných hesel v obou slovnících přibližně dvouapůlnásobný. Podobně velký nárůst vykazují na základě porovnání obou uvedených slovníků i složená hybridní adjektiva s prvním komponentem cizího původu.

I u tohoto typu hybridních pojmenování jsou kompozita jiných slovních druhů ojedinělá. NSČ 2 dokládají pouze několik sloves, srov. *samoprivatizovat*, *sebedefinovat se*, *sebepropagovat se*, *poloprivatizovat*^{polit., polit. publ.}. Z analýzy nového neologického slovníku je tedy patrné, že mezi hybridními složeninami s prvním komponentem domácím je podíl substantiv a adjektiv přibližně stejný. Naproti tomu mezi složeninami s prvním komponentem cizím naprosto převažují substantiva nad adjektivy.

Tabulka 5 přináší srovnání pořadí prvních komponentů domácích podle počtu zastoupených hybridních složenin v NSČ 2 a NSČ 1.

Tabulka 5. Pořadí nejfrekventovanějších prvních komponentů domácích podle počtu zastoupených hybridních složenin v NSČ 2 a NSČ 1

Pořadí	Komponent	Počet hybridních složenin v NSČ 2	Pořadí	Komponent	Počet hybridních složenin v NSČ 1
1.	<i>polo-</i>	14	1.	<i>spolu-</i>	10
2.-3.	<i>jedno-, také-/ taky-</i>	13	2.	<i>polo-</i>	8
4.	<i>dvoj-/ dvou-</i>	11	3.-4.	<i>dvoj-/dvou-, se-be-</i>	7
5.-6.	<i>velko-, vnitro-</i>	9	5.	<i>pidi-</i>	5
7.-9.	<i>celo-, mnoha-/ mnoho-, vele-</i>	8	6.-7.	<i>celo-, velko-</i>	4
10.-13.	<i>čtyř-, spolu-, troj-, více-</i>	7			
14.	<i>skoro-</i>	6			
15.-16.	<i>jakoby-, rádobý-</i>	5			

Z analýzy neologického slovníku vyplývá, že z domácích komponentů se s druhými slovotvornými základy cizího původu velmi frekventovaně spojují komponenty numerální (*jedno-, dvoj-/dvou-, mnoho-/mnoha-, čtyř-, troj-, více-*) a adverbialní (*také-/taky-, spolu-, skoro-, jakoby-, rádobý-*), což je rozdíl oproti prvním komponentům cizího původu. Především na spoluutváření adjektiv (nejen hybridních, ale i domácích) se podílejí komponenty *vnitro-, mnoha-/mnoho-, více-, jedno-*. Komponenty domácí jsou slovnědruhově vyhraněny, tzn., že mají ve složeninách charakter konkrétního jednoho slovního druhu.

Hybridní kompozita s prvním komponentem domácím se tvoří čistou kompozicí (např. složeniny s *polo-, celo-, jedno-, dvoj-/dvou-*aj.), nebo komplexním způsobem kompozičně-derivačním (viz dále), anebo juxta pozicí (např. spřežky s *také-/taky-, skoro-, jakoby-, rá-*

doby-, *spolu-*). Nejfrekventovanějšími postupy jsou čistá kompozice, srov. složeniny s komponenty *jedno-*, *dvoj-*, *polo-*, *celo-*, a juxtapozice, srov. sprežky s *také-*, *taky-*, *skoro-*, *jakoby-*, *rádoby-*, *spolu-*. Komplexním způsobem kompozičně-derivačním byla utvořena některá pojmenování, srov. *pevnolinkový*, *veřejnosektorový*, *zlatogólový*, *zlatokapličkový*. Na rozdíl od hybridních kompozit s prvním komponentem cizím se u tohoto typu hybridních složenin nevyskytuje tvoření komplexním způsobem abreviačně-kompozičním.

Z hlediska sémanticko-syntaktického vztahu mezi komponenty složenin patří substantiva tohoto typu téměř výlučně mezi atributivní determinativa (vazebná determinativa jsou ojedinělá, srov. sprežky s komponentem *sebe-*). Determinativa převažují také u adjektiv. Většina z nich patří mezi adjektiva postupně determinační, ale hojně se uplatňují také přímo determinační adjektiva. Koordinativa jsou ojedinělá.

Mezi hybridními kompozity tohoto typu nalezneme velké množství expresivních pojmenování. Nápadné je jejich množství především u substantiv, srov. substantiva se členy *také-/taky-*, *polo-*, *velko-*, *vele-*, *jakoby-*, *rádoby-*. Méně kompozit expresivního charakteru a také méně členů, které se podílejí na jejich utváření, je u adjektiv, srov. složeniny s komponentem *polo-*. Většina složených hybridních adjektiv tohoto typu jsou výrazy slohově bezpříznakové, srov. složeniny se členy *mnoha-/mnoho-*, *jedno-*, *dvoj-/dvou-*, *vnitro-*, *celo-* apod. V publicistice se uplatňují zejména složeniny s *polo-*, *jakoby-* a *rádoby-*.

Literatura

Akademický slovník cizích slov A – Ž, 1995, Praha: Academia.

Bozděchová I., 1995, *Tvoření slov skládáním*. Praha: ISV.

Bozděchová I., 1997, *Vliv angličtiny na češtinu*, [in:] *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, s. 271–279.

Bozděchová I., 2001, *Do Evropy terminologicky i neterminologicky (k slovní zásobě textů o EU)*. [in:] *Termina 2000*. Praha: Galén, s. 216–222.

- Čechová M., 1993, *Dynamika slovní zásoby dnešní češtiny*, [in:] *Języki słowiańskie wobec współczesnych przemian w krajach Europy środkowej i wschodniej*. Opole, s. 103–110.
- Daneš Fr., 1997, *Situace a celkový stav dnešní češtiny*, [in:] *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha, Academia, s. 12–24.
- Lotko E., 2000, *Co odhaluje analýza neologismů v současné češtině?*, [in:] *Studia z filologii słowiańskiej ofiarowane profesor T. Z. Orłoš*. Kraków, s. 137–141.
- Lotko E., 2003, *O některých vývojových tendencích v současné slovní zásobě a o jejich příčinách (na materiálu češtiny, slovenštiny a polštiny)*, [in:] *Studia slavica V*. Ostrava, s. 7–23.
- Martincová O., 1983, *Problematika neologismů v současné češtině*. Praha: UK.
- Martincová O., 2003, *Internacionalizace a vyrovnávací tendence*, [in:] *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. Sborník příspěvků z konference, Praha, s. 17–22.
- Martincová O. a kol., 1998, *Nová slova v češtině (slovník neologismů)*. Praha: Academia.
- Martincová O. a kol., 2004, *Nová slova v češtině 2 (slovník neologismů)*. Praha: Academia.
- Martincová O., Savický N., 1987, *Hybridní slova a některé obecné otázky neologie*, „Slovo a slovesnost” 48, s. 124–139.
- Mitter P., 2001, *Počátek a konec některých formálních substantivních hybridních složenin*, [in:] *Konec a začátek v jazyce a literatuře* (sborník z mezinárodní vědecké konference), Ústí nad Labem, UJEP, s. 77–79.
- Mitter P., 2003, *Poznámky ke složeným hybridním substantivům s prvním komponentem (členem) cizího původu v současné slovní zásobě*, „Slovo a slovesnost” 64, s. 289–297.
- Mitter P., 2003/2004, *Hybridní složeniny s prvním komponentem cizího původu a vývoj společnosti*, „Český jazyk a literatura” 54, 2003–2004, č. 5, s. 215–219.
- Mleziwa E., 1996, *Vliv společenských změn na vznik nových významů a výrazů v českém jazyce*. *Lingvisticko-sociologická studie*, „Slovo a slovesnost” 57, s. 283–296.
- Mluvnice češtiny* (1), 1986, Praha: Academia.
- Opavská Z., 2003, *Krajní póly fungování kvantifikačně-intenzifikačních prefixoidů*, [in:] *Internacionalizmy v nové slovní zásobě*. Sborník příspěvků z konference, Praha, 16–18. června 2003. s. 17–22.
- Odaloš P., 2002, *Dynamika špecifických sfér komunikácie*. Banská Bystrica: UMB.
- Rejzek J., 2001, *Český etymologický slovník*. Praha: Leda.

Slovník spisovné češtiny (pro školu a veřejnost), 1978 (1. vyd.), 1994 (2. vyd.), 2003 (3. vyd.), Praha: Academia.

Slovník spisovného jazyka českého, 1989, 2. vyd., Praha: Academia.

S v o b o d o v á D., 2001, *Proměny v českých sociolektech*, [in:] *Język i literatura czeska u schyłku XX. wieku – Český jazyk a literatura na sklonku XX. století*. Wałbrzych–Ostrava, s. 233–240.